

МУЗЕЄЗНАВСТВО

УДК [069:929Кобилянська](477.85-25),,1944-2017”

Іван САНДУЛЯК

СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ МУЗЕЮ ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ (1944-2017 рр.) (II)

Стаття присвячена дослідженню заснування та діяльності музею Ольги Кобилянської у Чернівцях. Автором, на основі архівних джерел й регіональної періодики розглядається утворення, становлення, шляхи розвитку та специфіка функціонування означеного музейного закладу з 1944 р. до початку 2018 р. Крім того, у статті подається адміністративно-керівний склад музею, висвітлюється робота закладу, його культурно-мистецька спеціалізація і професійні досягнення колективу в різні історичні епохи.

Ключові слова: музей О. Кобилянської, музеєзнавство, Чернівці, музейна експозиція, музейні експонати.

Іван САНДУЛЯК

СОЗДАНИЕ И ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ МУЗЕЯ ОЛЬГИ КОБЫЛЯНСКОЙ (1944-2017 гг.) (II)

Статья посвящена исследованию создания и деятельности музея Ольги Кобылянской в Черновцах. Автором, на основе архивных источников и региональной периодики рассматривается создание, становление, пути развития и специфика функционирования данного музейного учреждения с 1944 г. по 2017 г. Кроме того, в статье подается административно-руководящий состав музея, освещается работа учреждения, его культурно-художественная специализация и профессиональные достижения коллектива в разные исторические эпохи.

Ключевые слова: музей О. Кобылянской, музееведение, Черновцы, музейные экспозиции, музейные экспонаты.

Ivan SANDULIAK

CREATION AND ACTIVITY OF OL'HA KOBYLIANS'KA MUSEUM (1944-2017) (II)

The article is devoted to the study of the foundation and activities of Ol'ha Kobylians'ka museum in Chernivtsi. The author, on the basis of archival sources and regional periodicals, studies the creation,

formation, and ways of development and the particularities of the functioning of the museum institution throughout 1944 to the beginning of 2018. Furthermore, the article presents the administrative and management structure of the museum, covers the work of the institution, its cultural-artistic specialization and professional achievements of the museum staff in different historical epochs.

Keywords: *Ol'ha Kobylans'ka museum, museology, Chernivtsi, museum exposition, museum exhibits.*

Продовжуючи висвітлення діяльності музею імені Ольги Кобилянської з 60-х рр. ХХ ст. до сьогодні *, необхідно згадати ювілейні урочистості, пов'язані з О. Кобилянською. Найяскравішим свідченням всенародної шани стало святкування у 1963 р. 100-річчя від дня народження письменниці. Згідно з ухвалою Виконавчої ради ЮНЕСКО, її ім'я було внесено до календаря „Святкування роковин великих людей і подій”. Отже, як бачимо, цей ювілей набув міжнародного статусу та визнання. Означене святкування знайшло своє відображення в музейній експозиції: на огляд відвідувачів був виставлений екземпляр спеціального інформаційного бюлетеню ЮНЕСКО 1963 р. за № 126. В ньому міститься підбірка статей про життя і творчість української письменниці з Буковини на восьми мовах світу. На стенді, поряд з бюлетенем ЮНЕСКО розміщувався прес-випуск постійного представництва Української РСР при ООН від 24 грудня 1963 р., теж присвячений 100-річчю від дня народження О. Кобилянської.

З інших тематичних матеріалів музей репрезентував афішу республіканського ювілейного вечора на честь Ольги Юліанівни, аркуш для листування з відповідною символікою, тогорічну поштову марку, режисерський примірник сценарію документального фільму „Гірська орлиця”, створеного на київській кіностудії до ювілейної дати, різноманітні фотографії, запрошення, документальні свідчення про святкування соті річниці „буковинської орлиці” в багатьох містах і селах Української РСР.

Серед експонатів ювілейної виставки окремий розділ склали матеріали, фотографії й статті зарубіжної преси, присвячені цій непересічній події. Вони демонстрували, що соту річницю

Фото 1. Музей О. Кобилянської (сучасний вигляд).
Фотографія автора.

письменниці, крім УРСР та „братніх республік” відзначили країни „соціалістичного табору”, а також ряд західноєвропейських держав. Разом з тим, варто зазначити: у подальшому цей стенд постійно поповнювався і оновлювався тематичними експонатами. Зокрема, з роками на ньому з’являлись документальні підтвердження про відзначення 110-ї та 120-ї річниць від дня народження Ольги Юліанівни.

Крім того, популяризації творчості письменниці значною мірою сприяли виставки та художні й документальні фільми за її найвідомішими творами – „Земля”, „У неділю рано зілля копала”, „Вовчиха” та ін. З огляду на сьогоднішні реалії, можна стверджувати: численні фотографії, рекламні проспекти до вистав, кадри з кінофільмів, рукописи та окремі видання, літературні інсценізації, буклети, режисерські примірники сценаріїв безсумнівно свідчать про тривале й яскраве культурне

й сценічне життя більшості повістей і п'єс Ольги Юліанівни на теренах Радянського Союзу. Окремий експозиційний пласт в музеї представлений доробками багатьох відомих радянських художників, скульпторів, майстрів прикладного мистецтва 50-х – 60-х рр. Наявні документи та описи дозволяють нині скласти уяву про музейне зібрання артефактів, тою чи іншою мірою пов'язаних з життям і творчістю письменниці. В 60-х – 70-х рр. максимальною повнотою відзначалась музейна виставка на тему „Образ О. Кобилянської в художній літературі”. Відповідні фотографії унаочнюють цю виставку: у вітрині – різноманітні книжкові видання; на спеціальному „турнікеті” – автографи поезій, присвячені буковинському класику. Частина експонатів була пов'язана з її життям у с. Димка (тому самому, де за землю брат убив брата). Своєрідним обрамленням експозиційної зали слугував фриз із викарбуваними словами шани й вдячності „гірській орлиці” від М. Рильського, В. Сосюри, О. Гончара, Д. Павличка та інших відомих радянських письменників та видатних діячів культури [68, с. 3].

Доречно підкреслити: в радянські часи чимало інформації, як відомо, розміщувалося і в місцевій періодиці. Наприклад, у статті директора музею О. Коваленко „Розповіді про буковинську орлицю”, опублікованої на сторінках газети „Радянська Буковина” за 18 квітня 1965 р. повідомляється: в структурі музею у середині 60-х рр. ХХ ст. функціонував громадсько-масовий відділ, який проводив значну роботу, пов'язану з популяризацією літературної спадщини Ольги Юліанівни. Працівники відділу неодноразово організовували зустрічі, літературні читання, бесіди, котрі відбувалися в приміщенні музею.

Зокрема, музейники підготували та провели цікавий захід – вечір-зустріч з місцевими письменниками М. Марфієвичем та В. Бабляком. Крім того, силами цього відділу були організовані виступи перед учнями житлово-комунального технікуму і чернівецьких шкіл № 3 та № 23; поза просвітницькою увагою співробітників відділу не залишались школяри-гуртківці й працівники міського Палацу піонерів, робітники мебельного комбінату, інших громадських установ та закладів міста. Представники музею виступали перед ними з розробленими програмами та лекторіями, в межах яких репрезентували

сторінки біографії видатної буковинської письменниці [92, с. 4]. Як і в попередні роки, так само навесні 1969 р. працівники музею продовжували роботу, котра передбачала поповнення й збільшення комплектації літературного архіву видатної землячки. Така робота мала конкретний результат: в архіві з'явилися нові автографи художніх творів письменниці та її листуванням з різними адресатами. Музейна документація фіксує: фонди збагатилися двома листами О. Кобилянської до В. Стефаніка і двома поштівками до О. Маковея; того ж року до архіву потрапили два листи Ольги Юліанівни до художниці А. Кохановської, лист до чеської письменниці Терези Турнерової, датований 1908 р. та інші артефакти її епістолярної спадщини [96, с. 4].

Музейна документація також дозволяє констатувати: з початку саме 70-х рр. ХХ ст. потік відвідувачів збільшувався з року в рік. Така тенденція пояснюється в першу чергу активізацією культурно-освітньої роботи, котра була покликана (з виховною

Фото 2. Перший директор музею (1944-1982 рр.) Коваленко О.К.

Фото 3. Завідувач музею В. Вознюк під час екскурсії.

метою) ширше ознайомлювати населення з історичним минулим рідного краю та його видатними діячами. Постійний дописувач у місцеву пресу, вже згадувана вище директор музею О. Коваленко, в черговій статті „Не заростає стежина”, опублікованій в „Радянській Буковині” від 14 жовтня 1970 р., згадує наступне: з відомих постатей епохи музейну експозицію відвідали – Герой Радянського Союзу, льотчик-космонавт Євген Хрунов, лауреат Ленінської премії, письменник Михайло Стельмах, артисти Державної Заслуженої академічної капели Української РСР „Думка”, а її художній керівник та головний диригент, народний артист УРСР Михайло Кречко залишив у книзі відгуків наступний запис: „У 1940 р. капела мала велику радість і щастя побачити живою О.Ю. Кобилянську і проспівати їй декілька пісень. Сьогодні, через тридцять років, „Думка” шанобливо прийшла до садиби-музею письменниці, щоб доземно вклонитись світлій пам’яті великої дочки українського народу. Безсмертний народ, який має таких письменників” [97, с. 4].

Не можна не згадати, що в той період (кінець 60-х – початок 70-х рр.) музейні фонди вкотре поповнились новими експонатами і значною кількістю особистих речей (книги, посуд, художні

роботи) брата письменниці – Степана Кобилянського, які доповнили кімнатний інтер'єр її будинку. Прийомна донька Ольги Юліанівни – О. Панчук-Кобилянська, передала до музейної скарбниці листи-оригінали з родинного листування. Велику цінність становили листи діда Ольги Кобилянської – Йосипа Вернена до батьків письменниці (датовані 1865-1877 рр.), листи братів Максима, Юліана, Степана, Володимира, сестри Євгенії та самої письменниці теж до батьків. Крім того, керівництво музею отримало десять оригінальних фотографій, які збагатили колекцію з сімейного альбому Ольги Юліанівни.

Автор статті фіксує й взяття на облік нових документів про вшанування пам'яті О. Кобилянської громадськими закладами різних областей України. Статті, літературознавчі розвідки, маловідомі публікації передало до музею Київське міське довідкове бюро. Декілька рідкісних видань її творів надіслав з м. Жданів (нині м. Маріуполь) колекціонер-бібліограф П. Дубинка. Разом з тим, акцентуації заслуговує ще один факт: буковинську письменницю шанували і за кордоном. Зокрема, про це свідчать експонати, які музей отримав від канадського подружжя Мітчелл Саго та Ганна Польова [97, с. 4]. „Радянська

Фото 4. Завідувач музею В. Вознюк під час екскурсії.

Фото 5. Відомий радянський письменник Чингіз Айтматов в музеї.

Буковина” від 10 серпня 1974 р. вмістила статтю О. Коваленко „З душою про гірську орлицю”. В ній розповідалося, що наукові працівники музею доволі часто відвідували різні населенні пункти Чернівецької області; одночасно вони допомагали сільській інтелігенції належним чином оформляти експозиції місцевих музеїв. В обов’язки „виїздної групи” входили, разом з тим, виступи перед трудівниками сільського господарства з лекціями, бесідами, тематичними вечорами, зустрічі з вчителями та учнями. Зазвичай, музейники допомагали школам обладнувати виставки й літературні кабінети. Наприклад, у селах Слобода Новоселицького та Димка Глибоцького районів були проведені тематичні літературні вечори, присвячені вшануванню пам’яті О. Кобилянської „братніми народами СРСР”.

Спільно з працівниками музею у цих масових заходах взяли також участь науковці Чернівецького державного університету, чернівецькі письменники й журналісти, актори обласного театру, учні культпросвітнього училища. У тому ж році музейники для сільських працівників підготували пересувну виставку „Життя

Фото 6. Завідувач музею (1982-1986 рр.) Мельник В.Г.

і творчість Ольги Кобилянської”. Науковцями музею було складено тематико-експозиційний план цієї виставки, підбрано оригінальні документи та фотографії. Згідно з даними музейного архіву, з кожним роком зростала кількість молодих екскурсантів саме з сільської місцевості. Наприклад, у першому півріччі 1974 р. для учнів сільських шкіл в музеї було проведено 70 екскурсій; з експозицією ознайомилось 2137 дітей колгоспників Чернівецької та інших областей України [98, с. 3].

У 1975 р. фонди музею збагатилися двома унікальними експонатами—альбомами відомої художниці Августи Кохановської. Їх подарувала жителька Чернівців Ф.С. Зубжицька, мати якої – О. Ганницька, в юнацькі роки дружила з родиною Кохановських. На знак щирої приязні художниця й подарувала О. Ганницькій свій автопортрет і ці альбоми [57, с. 3]. На межі 70-х – 80-х рр. ХХ ст. музей не припиняв своєї активної діяльності, спрямованої на збирання й атрибутацію оригінальних експонатів, що стосувалися

вшанування пам'яті Ольги Юліанівни. Нові надходження склали основу виставки на тему „У вінку всенародної шани”. Відвідувачам репрезентували матеріали, котрі висвітлювали літературні вечори, наукові конференції, роботу студентських та учнівських літературних гуртків по вивченню життєвого й творчого шляху письменниці. Неабиякою цінністю позначені монографії, бібліографічні покажчики, збірники наукових статей, автореферати кандидатських дисертацій, присвячені О. Кобилянській. Доречно виокремити маловідомий факт: перша дипломна робота по творах письменниці була написана в 1946 р. студентом Чернівецького державного університету – О. Губарем; її екземпляр прикрашав цю тематичну виставку.

В контексті вищезазначеного необхідно підкреслити: ключову роль у створенні літературно-меморіального музею Ольги Кобилянської, його становленні, формуванні експозиції, поповненні фондів, профільному розвитку й більшості досягнень в науково-пошуковій царині відіграла перша директор – Олена Кононівна Коваленко. Цей музейний заклад вона беззмінно очолювала майже сорок років: з 1944 по 1982 рр. Отже, значний період функціонування музею пов'язаний саме з її керівництвом та організаційно-методичною діяльністю, в першу чергу спрямованою на розбудову його культуртрегерських й просвітницьких засад. В архіві Чернівецького обласного краєзнавчого музею зберігається „Книга наказів по особовому складу”, де є відповідний наказ за № 177-к від 28 вересня 1982 р. Згідно з ним, О.К. Коваленко 1 жовтня 1982 р. була звільнена з посади завідуючої музеєм у зв'язку з виходом на пенсію [19, с. 177].

Новопризначеним керівником музейного закладу, згідно з даними особової справи, став Василь Гаврилович Мельник (наказ № 195-к від 29 жовтня 1982 р.). В. Мельник мав приступити до виконання своїх обов'язків 1 листопада того ж року [1, с. 7]. Василь Гаврилович обіймав цю посаду п'ять наступних років. Чергова кадрова „рокіровка” в керівництві філією літературно-меморіального музею О. Кобилянської відбулась у вересні 1986 р. Наказ № 164 від 8 вересня 1986 р. фіксував наступні зміни: згідно з § 1 В.Г. Мельника було звільнено з посади; § 2 визначав, що на місце очільника філії призначається науковий працівник Чернівецького краєзнавчого музею В.О. Вознюк

як „в. о. завідувача” [1, с. 3]. Доцільно підкреслити: передача матеріальних цінностей і музейної документації затягнулася; у підсумку офіційне призначення В. Вознюка, із відповідним записом у трудовій книжці відбулося лише 10 березня 1987 р. (наказ № 27-к) [21, с. 67]. Володимир Оксентійович на цій посаді працює й нині (листопад 2018 р.). Крім того, саме він зробив за останні десятиріччя значний внесок у вивчення життєвого і творчого шляху О. Кобилянської [4; 52-56; 58-67; 69-71].

Ще один працівник, який приєднався до музейного колективу 15 вересня 1986 р. (згідно з наказом по Чернівецькому краєзнавчому музею за № 27-к) й так само трудиться до сьогодні (листопад 2018 р.), – це Алла Вікторівна Данилевич; до штату її було зараховано на посаду наукового співробітника [20, с. 112].

Разом з тим, варто зазначити, що в історії музею новий етап його розвитку пов'язаний саме з діяльністю В. Вознюка. Ще влітку 1986 р. за ескізами чернівецьких художників І. Балана, І. Катеринюка та Ю. Твердохліба, відповідно до тематико-експозиційних планів було здійснено побудову нової літературної експозиції музею, де відвідувачі отримали змогу побачити чималу кількість тих експонатів, які до того часу не виставлялися на огляд. Серед них можна згадати: учнівський зошит О. Кобилянської; альбоми та рукописні збірники із занотованими юною Ольгою, її братом Юліаном й батьком письменниці народними піснями, віршами улюблених поетів; ксерокопія першого вірша О. Кобилянської, датованого 1875 р.; оригінальний замальовок та вірш „Спомин” дев'ятнадцятирічної Кобилянської; зошит із переписаними письменницею в 1884 р. ролями Петра, Наталки, Терпелихи з п'єси І. Котляревського „Наталка Полтавка”; рукопис її першого прозового твору „Гортенза”, який вона написала німецькою мовою у 1880 р.; ксерокопії деяких сторінок її щоденника; низка ранніх рукописів; збільшені фотокопії з поштових листівок кінця XIX ст., які відтворювали панораму тих місць, де пройшли дитячі роки О. Кобилянської, у тому числі – один з рідкісних загальних видів м. Чернівці [68, с. 3].

Повнішому унаочненню експозиції значною мірою сприяли оригінальні ілюстрації Августи Кохановської до творів О. Кобилянської – „Природа”, „Битва”, „Некультурна”; на окрему увагу заслуговують її пейзажні малюнки „Кимполунзькі гори”,

Фото 7. Учні шкіл під час огляду експозиції.

„Місячна ніч” та „Виженка”. Серед музейних експонатів, які були виставлені на огляд в кінці 80-х рр. ХХ ст., деякі можна, без сумніву, вважати унікальними. Зокрема, закордонний паспорт, виданий письменниці під час її поїздки на Східну Україну влітку 1899 р. Окрасою експозиції також стали: привезені нею тоді ж з Канева – малюнок із зображенням Т.Г. Шевченка, та ноти з дарчим написом великого українського композитора М.В. Лисенка. В означений період музейна колекція знов поповнилась матеріалами, які стосувалися життя О. Кобилянської у міжвоєнний період (1918-1939 рр.), й копії документів, котрі свідчили, що на початку Німецько-радянської війни таємні агенти румунської Сигуранци оточили Ольгу Юліанівну „підвищеною увагою”, навіть провели в її помешканні декілька обшуків протягом 1941 р. Цікавість відвідувачів привертав родинний рояль-мінйон Кобилянських. У 1928 р., після смерті сестри Євгенії, О. Кобилянська була змушена продати цей дорогий кабінетний інструмент; однак, завдяки зусиллям працівників музею, його, зрештою, відшукали і повернули до оселі письменниці. В ювілейний 2003 р. (140-річчя від дня народження Ольги Юліанівни) старовинний рояль відреставрував і настроїв відомий скрипковий майстер –

Володимир Солоджук [62, с. 4]. Новий період діяльності музею розпочався зі здобуттям Україною незалежності у 1991 р. І протягом 90-х рр. робота закладу продовжувала висвітлюватись на шпальтах місцевої преси. Так, у газеті „Буковинське віче” від 19 березня 1992 р. була розміщена стаття „В експозиції Чернівецького музею О. Кобилянської”, де, крім матеріалу про його наукові здобутки висвітлювались сторінки біографії згадуваної вище О.К. Коваленко. У статті акцентувалось, що перший директор музею провела велику кількість цікавих і змістовних екскурсій для численних відвідувачів музею [50, с. 16].

З 1 грудня 1997 р. (наказ № 109-к по Чернівецькому краєзнавчому музею) до штату була зарахована Юлія Миколаївна Микосянчик, на посаду наукового працівника [22, с. 98]. Вона теж продовжує працювати в музеї до теперішнього часу.

Науковий співробітник музею А. Данилевич, у газеті „Чернівці” від 27 листопада 2009 р. опублікувала статтю „Музеєві О. Кобилянської – 65”. Автор подала маловідомі статистичні дані про роботу закладу. Зокрема, вона констатувала, що на кінець 2009 р. в музейній колекції зібрано рукописів, першодруків, фотографій та інших експонатів (основного фонду) – понад 5 тисяч одиниць [76, с. 4].

Підсумовуючи вищевикладене, можна констатувати наступне: на сьогоднішній день музей-філія О. Кобилянської має велику та цікаву історію, вагомими науковими здобутками, пов’язаними з дослідженнями життя й творчості буковинської письменниці Ольги Юліанівни Кобилянської. Працівниками музею зібрана обширна експозиція, котра репрезентує численні експонати – особисті речі, першодруки, рідкісні фотографії, листи й документи, що мали відношення до її громадської діяльності, родинних стосунків та літературних зв’язків. Крім того, музейна колекція відображає весь шлях формування і становлення Ольги Юліанівни як майстра художнього слова. Разом з тим, доречно підкреслити, що і в наш час не зменшується інтерес буковинців та гостей краю до письменницького спадку класика української літератури О.Ю. Кобилянської.

Джерела та література: 1. Архів бібліотеки Чернівецького обласного краєзнавчого музею. – Особова справа Мельника Василя Гавриловича за 1981-1986 рр.; 2. Державний архів Чернівецької області

(ДАЧО). – Р. 3. – Оп. 2. – Спр. 24. Про відкриття меморіального будинку-музею Ольги Кобилянської в м. Чернівцях: рішення № 558 Чернівецького обласного виконавчого комітету від 28.10. 1944 р.; 3. ДАЧО. – Р. 72. – Оп. 5. – Спр. 3. Про відкриття меморіального будинку-музею Ольги Кобилянської в м. Чернівцях: постанова № 1134 ради народних комісарів Української РСР від 4 вересня 1944 р.; 4. Вознюк В. О. Чернівецький літературно-меморіальний музей Ольги Кобилянської. Путівник. – Чернівці: Золоті литаври, 2003; 5. Державний літературно-меморіальний музей О. Ю. Кобилянської. Путівник / Підгот. О. К. Коваленко, Е. М. Панчук, В. Я. Рябуха. – К.: Держлітвидав УРСР, 1954; 6. Книга наказів по Чернівецькому державному літературно-краєзнавчому музею імені Ольги Кобилянської за 1944 р.; 7. Книга наказів по Чернівецькому державному літературно-краєзнавчому музею імені Ольги Кобилянської за 1945 р.; 8. Книга наказів по Чернівецькому державному літературно-краєзнавчому музею імені Ольги Кобилянської за 1946 р.; 9. Книга наказів по Чернівецькому Державному краєзнавчому музею за 1965 р.; 10. Книга наказів по Чернівецькому державному літературно-краєзнавчому музею імені Ольги Кобилянської за 1948 р.; 11. Книга наказів по Чернівецькому державному літературно-краєзнавчому музею імені Ольги Кобилянської за 1949 р.; 12. Книга наказів по Чернівецькому державному літературно-краєзнавчому музею імені Ольги Кобилянської за 1950 р.; 13. Книга наказів по Чернівецькому державному літературно-краєзнавчому музею імені Ольги Кобилянської за 1951 р.; 14. Книга наказів по Чернівецькому державному літературно-краєзнавчому музею імені Ольги Кобилянської за 1953 р.; 15. Книга наказів по Чернівецькому державному літературно-краєзнавчому музею імені Ольги Кобилянської за 1954 р.; 16. Книга наказів по Чернівецькому державному літературно-краєзнавчому музею імені Ольги Кобилянської за 1956 р.; 17. Книга наказів по Чернівецькому державному літературно-краєзнавчому музею імені Ольги Кобилянської за 1960 р.; 18. Книга наказів по Чернівецькому державному краєзнавчому музею за 1962 р.; 19. Книга наказів по Чернівецькому державному краєзнавчому музею за 1982 р; 20. Книга наказів по Чернівецькому державному краєзнавчому музею за 1986 р; 21. Книга наказів по Чернівецькому державному краєзнавчому музею за 1987 р; 22. Книга наказів по Чернівецькому державному краєзнавчому музею за 1997 р; 23. Кобилянської О. Ю. музей // Українська радянська енциклопедія: [в 17-ти т.] / Гол. ред. М. П. Бажан, редкол.: І. К. Білодід та ін. – К: Головна редакція Української Радянської Енциклопедії, 1980. – Т. 5. – С. 244; 24. Літературно-меморіальний музей О. Кобилянської // Радянська Буковина. Довідник-путівник. – Ужгород: Карпати, 1970. – С.

112-114; **25.** Літературно-меморіальний музей О. Ю. Кобилянської / Путівник / Упоряд. О. К. Коваленко, Е. М. Панчук. – Ужгород: Карпати, 1972; **26.** Речмедін А. Ім'ям Ольги Кобилянської. Путівник. – Ужгород: Карпати, 1974; **27.** Літературно-меморіальний музей // Краткая литературная энциклопедия : [в 9 т.] / гл. ред. А. А. Сурков. – М.: Советская энциклопедия, 1966. – Т. 3: Иаков-Лакснесс. – С. 622; **28.** Чернівецький державний літературно-меморіальний музей О. Ю. Кобилянської. Путівник / Автор-упорядник О. Коваленко, Е. Панчук. – К.: Мистецтво, 1963; **29.** Чернівецький державний літературно-меморіальний музей О. Ю. Кобилянської. Путівник / Уклад. О. Коваленко, Е. Панчук, В. Піскалова. – Вінниця: Книжково-газетне видво, 1963; **30.** Чернівецький літературно-меморіальний музей О. Кобилянської / Путівник. – Ужгород: Карпати, 1974; **31.** Чернівецький літературно-меморіальний музей О. Кобилянської / Путівник / Підгот. Є. І. Антонюк та ін. – Ужгород: Карпати, 1987; **32.** Чернівецький літературно-меморіальний музей О. Ю. Кобилянської. Путівник по музею / Упоряд. О. К. Коваленко, Е. М. Панчук. – Ужгород: Карпати, 1968; **33.** Чернівецький літературно-меморіальний музей О. Ю. Кобилянської. Путівник / Упоряд. О. К. Коваленко, Е. М. Панчук. – Ужгород: Карпати, 1973; **34.** Черновицкий государственный литературно-мемориальный музей О.Ю. Кобылянкой / Авторы-составители Е. Коваленко, Э. Панчук; перевод М. Лысенко. – К.: Мистецтво, 1963; **35.** Черновицкий литературно-мемориальный музей О. Ю. Кобылянкой / Путеводитель. – Ужгород: Карпаты, 1973; **36.** Шевченко Н. Д. Чернівці: 100 відомих адрес: Довідник туриста-краєзнавця. – Чернівці: Зелена Буковина, 2007; **37.** 27 листопада – 65 років тому біло відкрито літературно-меморіальний музей Ольги Кобилянської (1944) // Пам'ятаймо! (Знаменні та пам'ятні дати Буковини в 2009 році): бібліогр. покажчик / Автори-упорядники О. Гаврилюк, Ю. Боганюк. – Чернівці: б/в, 2008. – С. 261-263; **38.** Алтер І. В будинку-музею Ольги Кобилянської // Радянська культура. – 1955. – 6 лютого; **39.** Антонюк-Гавришук Є. Музеї Буковини. – Чернівці: Видавничий дім „Букрек”, 2007; **40.** Артеменко М. В будиночку „гірської орлиці” // Літературна Україна. – 1963. – 15 листопада; **41.** Бабляк В. Музей Ольги Кобилянської в Чернівцях // Радянське слово. – 1946. – 4 жовтня; **42.** Бабух В. Там, де жила Кобилянська // Радянська Буковина. – 1975. – 1 лютого; **43.** Бадяк В. Борцям свободи і єднання // Жовтень. – 1979. – № 12. – С. 104-109; **44.** Будна Н. „Їдуть гості з Канади, США, а їх навіть ніде посадити” // Молодий буковинець. – 2011. – 21 липня; **45.** Будна Н. Музей Кобилянської можуть „оживити” герої її творів // Молодий буковинець.

–2011. –4 серпня; **46.** Будна Н. Скинемося на ремонт музеїв Кобилянської // Молодий буковинець. – 2013. – 18 липня; **47.** Буковина. Імена славних сучасників: довід.-бібліогр. видання / Автори-упорядники Н. Струк, О. Матвійчук. – К.: Світ успіху, 2004; **48.** В будинку по вулиці Маковея. – Радянська Буковина. – 1945. – 23 березня. – С. 4; **49.** Вишневська М. „Кому потрібен музей О. Кобилянської?” // Слово Просвіти. – 2003. – 10-16 грудня; **50.** В експозиції // Буковинське віче. – 1992. – 19 березня; **51.** Влада шукає кошти на ремонт музеїв Кобилянської // Доба. – 2013. – 11 липня; **52.** Вознюк В. „Вона була символом для українців усього світу”. Чернівецькому літературно-меморіальному музею Ольги Кобилянської – 65 // Слово Просвіти. – 2009. – 26 листопада; **53.** Вознюк В. „Можливо, публікації посприяють ремонту” // Молодий буковинець. – 2011. – 15 вересня; **54.** Вознюк В. 2013-й – Рік Ольги Кобилянської // Буковинське віче. – 2012. – 28 грудня; **55.** Вознюк В. А крісло вже відремонтували... // Доба. – 2013. – 7 листопада; **56.** Вознюк В. А. Перший директор музею // Вознюк В. А. Між мовчанням і словом: Поезія. Спогади. Дорожні есеї. Проза. – Чернівці: Книги-XXI, 2010. – С. 144-162; **57.** Вознюк В. Альбоми Августи Кохановської у фондах Чернівецького літературно-меморіального музею Ольги Кобилянської // Радянська Буковина. – 1975. – 7 червня; **58.** Вознюк В. Земля і люди // Культура і життя. – 2007. – 8 серпня. (№ 32); **59.** Вознюк В. Кому потрібен музей О. Кобилянської?” // Буковинське віче. – 2003. – 5 листопада; **60.** Вознюк В. Директор Коваленко // Доба. – 2010. – 14 січня; **61.** Вознюк В. Дім, де живе душа Кобилянської // Доба. – 2004. – 26 листопада; **62.** Вознюк В. Зазвучав рояль родини Кобилянських // Доба. – 2003. – 28 листопада; **63.** Вознюк В. Музей Ольги Кобилянської // Українська мова та література. – 2000. – лютого. (№ 2). – С. 11-19; **64.** Вознюк В. Музей Ольги Кобилянської: // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2010. – лютого (№ 8). – С. 5-9; **65.** Вознюк В. Музеї також кують фахівців // Доба. – 2007. – 1 листопада; **66.** Вознюк В. Не грішим перед минулим і майбутнім // Буковинське віче. – 2007. – 7 листопада; **67.** Вознюк В. Незгасна жертвність минувшини: 55 років виповнилось музею Ольги Кобилянської // Буковина. – 1999. – 1 грудня; **68.** Вознюк В. Нова експозиція музею О. Кобилянської // Радянська Буковина. – 1986. – 19 липня; **69.** Вознюк В. Тут ніколи сліпо не виконували вказівок про вилучення // Молодий буковинець. – 1994. – 20-26 листопада; **70.** Вознюк В. У святині Ольги Кобилянської // Дивослово. – 1997. – № 5-6. – С. 56-57; **71.** Вознюк В. Фортепіано Кобилянських // Буковинське віче. – 2004. – 13 лютого; **72.** Вядро Ш. В далине музея Ольги Кобылянкой // Рабочая газета. – 1963. – 27 ноября; **73.** Гейниш В. Кобилянська заробила на

ремонт свого музею // *Доба*. – 2006. – 2 листопада; **74.** Гостини у панни Ольги // *Версії*. – 2007. – 23-30 березня; **75.** Григор О. Там, де жила велика письменниця // *Радянська Буковина*. – 1945. – 11 вересня; **76.** Данилевич А. Музеєві О. Кобилянської – 65 // *Чернівці*. – 2009. – 27 липня; **77.** Данилевич А. Музеєві Ольги Кобилянської – 65 // *Чернівці*. – 2009. – 27 листопада; **78.** Касіянчук В. На гостинах у Кобилянської: // *Буковинське віче*. – 1995. – 1 грудня; **79.** Китайгородська В. Гостини у Кобилянської // *Буковинське віче*. – 1994. – 3 грудня; **80.** Кобилюк М. Нардепи скидаються на ремонт меблів – крайніх немає // *Молодий буковинець*. – 2013. – 21-22 жовтня; **81.** Коваленко О. Музей Ольги Кобилянської // *Радянська Буковина*. – 1945. – 17 лютого; **82.** Коваленко О. В меморіальному музеї Ольги Кобилянської // *Радянська Буковина*. – 1945. – 13 червня; **83.** Коваленко О. В музеї // *Радянська Буковина*. – 1945. – 27 листопада; **84.** Коваленко О. В музеї письменниці // *Радянська Буковина*. – 1947. – 21 березня; **85.** Коваленко О. В будинку, де жила О. Кобилянська // *Радянська Буковина*. – 1948. – 27 листопада; **86.** Коваленко О. Улюблена дочка українського народу // *Радянська Буковина*. – 1951. – 25 квітня; **87.** Коваленко О. Важлива ділянка ідеологічної роботи // *Радянська Буковина*. – 1952. – 21 листопада; **88.** Коваленко О. Охороняти і вивчати літературну спадщину видатної письменниці // *Радянська Буковина*. – 1954. – 17 грудня; **89.** Коваленко О. 200 тисяч відвідувачів // *Радянська Буковина*. – 1959. – 27 листопада; **90.** Коваленко О. Завітайте до нашого музею // *Радянська Буковина*. – 1963. – 24 серпня; **91.** Коваленко О. Скарби пам'яті // *Молодь України*. – 1963. – 27 листопада; **92.** Коваленко О. Розповіді про „буковинську орлицю”: // *Радянська Буковина*. – 1965. – 18 квітня; **93.** Коваленко О. В музеї „гірської орлиці” // *Радянська Буковина*. – 1966. – 22 листопада; **94.** Коваленко О. Подарунки музею О. Кобилянської в Чернівцях // *Молодий буковинець*. – 1967. – 22 березня; **95.** Коваленко О. У будинку письменниці // *Радянська Буковина*. – 1967. – 1 жовтня; **96.** Коваленко О. Рукописна скарбниця Ольги Кобилянської // *Радянська Буковина*. – 1969. – 2 квітня; **97.** Коваленко О. Не заростає стежина // *Радянська Буковина*. – 1970. – 14 жовтня; **98.** Коваленко О. Мовами братніх народів // *Культура і життя*. – 1973. – 9 вересня; **99.** Коваленко О. З думкою про „гірську орлицю” // *Радянська Буковина*. – 1974. – 10 серпня; **100.** Коваленко О. Спогади про гірську орлицю: // *Радянська Буковина*. – 1974. – 22 листопада; **101.** Коваленко О. Новинки музею О. Кобилянської // *Радянська Буковина*. – 1975. – 8 червня; **102.** Коваленко О.К. Рукописні фонди музею О. Кобилянської // *Українське літературознавство*, 1975, Вип. 24. – С. 86-94; **103.** Коваленко О. Інтернаціональні зв'язки Ольги Кобилянської //

Радянська Буковина. – 1979. – 23 жовтня; **104.** Коваленко О. У музеї „гірської орлиці” // Радянська Буковина. – 1979. – 28 листопада; **105.** Кравець С. Виставка з Чернівців // Радянське життя. – 1976. – 19 червня; **106.** Крицевий О. Будиночок на вулиці Маковея // Радянська Україна. – 1945. – 10 січня; **107.** Лейченко Т. Інтернаціональні зв'язки музею О. Кобилянської // Радянська культура. – 1957. – 9 червня; **108.** Лесин В. На батьківщині О. Кобилянської // Вільна Україна. – 1952. – 21 березня; **109.** Літературні читання „Гостини в Ольги Кобилянської” // Буковинське віче. – 1999. – 1 грудня; **110.** Літературно-меморіальний музей письменниці Ольги Кобилянської // Інформаційні матеріали для слухачів школи молодого екскурсовода: курс „Основи краєзнавства”. – Чернівці, Рута 2005. – С. 39-40; **111.** Медики ініціювали літературну виставку // Молодий буковинець. – 2001. – 2 серпня; **112.** Мельник В. Гостина шани і любові // Радянська Буковина. – 1983. – 25 листопада; **113.** Мельник В. За музейними експонатами // Радянська Буковина. – 1986. – 13 квітня; **114.** Мельничук Я. Володимир Вознюк – кобилянськознавець // Науковий вісник Чернівецького національного університету: збірник наукових праць. Ред. Б. Бунчук. Вип. 545-546: Слов'янська філологія / ЧНУ ім. Ю. Федьковича; – Чернівці: Рута, 2011. – С. 171-174; **115.** Мельничук Я. Олена Коваленко – дослідниця Ольги Кобилянської // Буковинське віче. – 2013. – 7 листопада; **116.** Мельничук Я. Хранителі оселі Гірської Орлиці // Буковина. – 2010. – 26 листопада; **117.** Микосянчик Ю. „Живе її душа й тепер тут...” // Буковинське віче. – 2009. – 25 листопада; **118.** Микосянчик Ю. Героїня пленеру – Ольга Кобилянська // Доба. – 2010. – 7 жовтня; **119.** Микосянчик Ю. Едельвейси пам'ятають жінку в чорному // Молодий буковинець. – 1999. – 26 листопада. – 2 грудня; **120.** Микосянчик Ю. Ольга Кобилянська очима юних художників // Буковинське віче. – 2010. – 13 жовтня; **121.** Микосянчик Ю. Письменниця придбала житло за літературний гонорар // Погляд. – 2013. – 21 листопада; **122.** Микосянчик Ю. Сторінками книги відгуків // Буковинське віче. – 2004. – 1 грудня; **123.** Михайловський В. „І живе, живе її душа й тепер тут і скрізь” // Буковина. – 1994. – 26 листопада; **124.** Михайловський В. „... І живе, живе її душа і тепер тут, і скрізь”: / В. Михайловський // Михайловський В. Між страхом і любов'ю : проза. – Чернівці: Букрек, 2006. – С. 376-378; **125.** Музеї Чернівецької області // Основи музеєзнавства, маркетингу та рекламно-інформаційної діяльності музеїв / Ред. В. Великочий, Н. Гасюк; Івано-Франківськ, 2005. – С. 59; **126.** Музею Ольги Кобилянської – 30 років // Радянська Буковина. – 1974. – 1 грудня; **127.** Музею Ольги Кобилянської – 50 // Чернівці. – 1994. – 9 грудня; **128.** Нардепи оплатять реставрацію меблів // Буковина.

– 2013. – 27 вересня; **129.** Невичерпне джерело духовності // Чернівці. – 2009. – 4 грудня; **130.** Оленчук К. На честь славного ювілею відбулось розширене засідання бюро масового відділу музею О. Кобилянської // Радянська Буковина. – 1971. – 3 листопада; **131.** Осадчук Л. У музеї О. Кобилянської затягнувся ремонт // Молодий буковинець. – 2013. – 18-19 жовтня; **132.** Палійчук Є. Музею Ольги Кобилянської – чверть віку // Молодий буковинець. – 1969. – 12 грудня; **133.** Панчук Г. Будинок-музей імені Кобилянської // Радянська Буковина. – 1944. – 26 листопада; **134.** Панчук Е. Чеські гості в музеї Кобилянської // Радянська Буковина. – 1964. – 26 червня; **135.** Петров Я. Песня сердца // Правда України. – 1963. – 20 ноября; **136.** Реконструкція музею О. Кобилянської // Будівник комунізму. – 1977. – 8 січня; **137.** Слово шани і вдячності // Радянська Буковина. – 1988. – 27 листопада; **138.** Сторінки експозиції // Радянська Україна. – 1975. – 20 червня; **139.** Танашик О. До порожніх обіцянок у музеї вже звикли // Буковина. – 2013. – 5 листопада; **140.** Традиційні „Гостини в Ольги Кобилянської” // Буковинське віче. – 2005. – 2 грудня; **141.** Туз Д. Не до пам’яті про Кобилянську // Робітничка газета. – 1994. – 16 грудня; **142.** У гості до „гірської орлиці” // Дністрові зорі. – 1966. – 29 грудня; У музеї Ольги Кобилянської // Літературна газета. – 1954. – 25 листопада; **143.** Чернівецький літературно-меморіальний музей О. Кобилянської (філіал) // Музеї карпатського регіону. – Львів: Центр Європи, 2004. – С. 60; **144.** Філіп Ю. В музеї гірської орлиці // Крайова освіта. – 2006. – 17 листопада; **145.** Чайка О. У листопад до Ольги Кобилянської // Буковина. – 2010. – 26 листопада; **146.** Чернівецький літературно-меморіальний музей Ольги Кобилянської // Музеї України. – 2005. – № 4. – С. 24; **147.** Чорний О. І правда в слові ожива // Дністрові зорі. – 1976. – 10 квітня; **148.** Шушуріна Л. До моря // Радянська жінка. – 1979. – № 11. – С. 14; **149.** Янушевська Л. „За все найдужче, сину, тих ся бій, що хочуть в тебе взяти нарід твій...” // Буковина. – 2004. – 3 грудня.